

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑

มุมมองสิทธิ

มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๒

ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๒

1 เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล ๘ มีนาคม ประจำปี ๒๕๕๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับองค์กรพันธมิตรได้จัดการมอบรางวัลดีเด่น “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เป็นปีที่ ๕ และการสัมมนาเรื่อง “พลังผู้หญิง เพื่อสิทธิมนุษยชน” เพื่อให้สังคมตระหนักถึงบทบาทและการกิจของผู้หญิงที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

แม้ว่าทั้งหญิงและชายที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญอันตรายไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะงานของผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ดำเนินงานอยู่นั้น ทำกายขอบเขตทางวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา รวมทั้งยังมีการเลือกปฏิบัติ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรณรงค์ เผยแพร่ให้สังคมไทยตระหนักถึงบทบาท

ของผู้หญิงและส่งเสริมสนับสนุนผู้หญิงที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น ในปีนี้ผู้ได้รับรางวัลรวม ๓ รางวัล ดังนี้

ผู้หญิงสร้างบ้านของสลัมสี่ภาค และผู้ให้ความหมายของบ้านแบบผู้หญิง : ประทิน เวคะวากยานนท์
เริ่มต้นความเป็นผู้หญิง : จากลูกสาว เมีย และแม่ของครอบครัวคนจนเมือง

ประทิน เวคะวากยานนท์ เป็นคนกรุงเทพฯ เป็นลูกโทนของครอบครัวซึ่งบิดาเป็นข้าราชการ และมารดามีอาชีพเป็นแม่ค้า ประทินย้อนจุดเริ่มต้นของการคิดเรื่องสิทธิที่อยู่อาศัยให้ฟังว่า “เมื่อจำเป็นต้องย้ายบ้าน ซึ่งไม่เคยคิดว่าตัวเองจะถูกย้าย โดยได้ย้ายไปอยู่ที่ทางรถไฟซึ่งญาติได้ไปอยู่ก่อนหน้านี้แล้ว และต้องเสียค่าพ่นาดิน (ค่าสิทธิการถือครองที่ดิน) ๓,๕๐๐ บาท และเสียค่าเช่าที่ดินอีกปีละ ๑,๐๐๐ บาท ให้กับผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน

อ่านต่อหน้า ๓

สารบัญ

- ๑ ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชน ปี ๒๕๕๒
- ๒ มุขสะท้อน
- ๓ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การพัฒนาการคุ้มครองสิทธิ : กรณีการประกาศเขตควบคุมมลพิษที่มณฑลพุดและบ้านอาจ

- ๔ กิจกรรมสิทธิ
 - ๑๐ คัดค้านและคว่ำความยุติธรรมสำหรับทุกคน เสียงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย
 - ๑๑ คำบอกเล่าจากเด็ก...ถึงครู...สู่สามประสานและสำนักงานสิทธิฯ
 - ๑๒ เรื่องเล่าจากต่างแดน
- กสม.เป็นเจ้าภาพการประชุมสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ

- ๑๔ สิทธิที่ไม่เสมอภาคของแรงงานข้ามชาติ
- ๑๕ เสียจากเครือข่าย
- เครือข่ายจับตา...การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้
- ๑๖ รัฐสวัสดิการ
- ๑๖ วิธีการร้องเรียน
- สิทธิเรื่องร้องเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประธานกรรมการ : ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก
กรรมการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐาภิรักษ์ *
: คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร *
: นางสาวนัยนา สุภาพงษ์
: ศาสตราจารย์เกียรติคุณ
ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
: นายวสันต์ พานิช *
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทิน นพเกตุ
: นางสุนี ไชยรส
: นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวัน
: คุณหญิงอัมพร มีสุข
: นางสาวอาภร วงษ์สังข์

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัส ดิษฐาภิรักษ์

พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๐

* คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร

พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙

* นายวสันต์ พานิช

พ้นจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นางอรินพงค์ สุตรสุคนธ์
รองเลขาธิการ : นายประนัญ สุวรรณภักดี
: นายวิริวิทย์ วีรวิทย์

มุมมองสิทธิ

เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

- ☛ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
- ☛ การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วน หรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล
- ☛ ขอเชิญผู้สนใจส่งความคิดเห็น และบทความเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณา เพื่อลงพิมพ์ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความ เพื่อความเหมาะสมในการจัดพิมพ์

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีเอกสารและสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งมีชุดนิทรรศการเผยแพร่ โปรดสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

มุมมองสิทธิ ...

ปิดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของปีที่ ๔ ที่รวบรวมสาระ ข่าวสาร ข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๒ เพื่อนำเสนอให้ประชาชนและองค์กรเครือข่ายได้รับรู้และเรียนรู้ร่วมกัน ตามเจตนารมณ์ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่จะให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เป็นวิถีชีวิตสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

ข้อสาร ข้อมูล และกิจกรรมเด่นด้านสิทธิมนุษยชนของมุมมองสิทธิฉบับนี้ จะนำเสนอผลงานและเกียรติประวัติของผู้ได้รับรางวัล “ผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนปี ๒๕๕๒” จำนวน ๓ รางวัล ที่มีบทบาทในการส่งเสริมปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบรางวัลผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๒ รางวัลดังกล่าวจะเป็นกำลังใจและแบบอย่างให้ผู้หญิงได้มีพลังในการต่อสู้เพื่อพิทักษ์สิทธิมนุษยชนต่อไป

ในส่วนของเนื้อหาด้านการเฉลิมฉลอง ๖๐ ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แดงการณของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกรณีการพัฒนาการคุ้มครองสิทธิการประกาศเขตควบคุมมลพิษที่มทบตาพุดและบ้านฉาง ซึ่งขณะนี้ศาลปกครองได้ให้การคุ้มครองแล้ว และสิทธิมนุษยชนสากลในต่างแดน รวมถึงข่าวการทำงานของเครือข่ายในพื้นที่และหลากหลายกิจกรรมสิทธิที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ท่านจะได้รับรู้เรื่องดังกล่าวในฉบับนี้เช่นเดียวกัน

กคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยินดีรับฟังข้อเสนอแนะจากท่านผู้อ่านมุมมองสิทธิทุกท่านเพื่อพัฒนารูปแบบจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ให้น่าสนใจและมีคุณภาพยิ่งขึ้น โปรดส่งข้อเสนอแนะของท่านไปยังที่อยู่ใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ปรากฏอยู่ในฉบับนี้ ท่านจะได้รับสมุดความรู้สิทธิมนุษยชนและซีดีเพลงเพื่อสิทธิมนุษยชนแก่ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ดังกล่าว และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ ที่นี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บรรณาธิการ

นางจินตนา ณ ระนอง

กองบรรณาธิการ

นายบุญเกิด สมนึก

นายพิชญ์ รอดแสวง

นางสาวนิรมล เชื้อไก่อ

นายประพาส สาธิกานนท์

นางสาวศตยา กอบศิริกาญจน์

นายสิริศักดิ์ ปรีณานนกุล

นายเชิดชัย ยุสประมานนท์

นางสาวกิตติพร บุณอำ

มาก่อน เสียอยู่ ๒ ปี หลังจากนั้น
ก็ไม่เสียอะไรเลย จำได้ว่าตอนที่
เข้ามาอยู่ใหม่ๆ นั้น ที่ดินรกร้าง ไม่มี
บ้านเรือน โดยเราคิดว่าเราเช่าที่ดิน
อยู่ (โดยไม่ได้จ่ายค่าเช่าที่ดิน หลัง
จาก ๒ ปี) ตอนนั้นเราไม่มีบ้านเลขที่
น้ำประปา และไฟฟ้าต้องอาศัยต่อ
พ่วงจากบ้านในละแวกใกล้เคียงซึ่ง
มีเลขที่บ้าน โดยเราต้องจ่ายค่าน้ำ

ประปา และไฟฟ้าในราคาแพง ชุมชนค่อยๆ ขยายจนกลายเป็นชุมชนใหญ่
เรียกว่า “ชุมชนชัยพฤกษ์”

**ประสบการณ์การต่อสู้ จากการขอยกทะเบียนบ้าน
การเข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐานของรัฐ การขอเช่าที่ชุมชน
ริมทางรถไฟ และการจัดทำพระราชบัญญัติชุมชนแออัด**

ด้วยลักษณะการตั้งบ้านเรือนในที่ดินที่ถูกกล่าวหาว่า “บุกรุก” ทำให้
คนจนเมืองไม่สามารถขอทะเบียนบ้าน หรือเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาใช้ใน
การติดต่อขอจ่ายค่าน้ำประปา หรือไฟฟ้าได้ ภาวะดังกล่าวทำให้คนจนเมืองต้อง
แบกรับค่าใช้จ่ายการใช้น้ำประปาและไฟฟ้าในราคาสูงเนื่องจากต้องขอต่อพ่วง
จากเอกชนเจ้าของบ้านเลขที่หรือว่าจ้างรถขนน้ำจากนอกพื้นที่เข้ามาด้วยความ
ยากลำบากเหล่านี้ กลุ่มคนทำงานด้านสิทธิในที่อยู่อาศัย และคนจนเมือง
ส่วนหนึ่งจึงได้ต่อสู้เรียกร้องให้คนจนเมืองซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่พิพาท
กรรมสิทธิ์ การถือครองที่ดิน หรือที่ดินที่ยังไม่มีข้อยุติให้สามารถขอยก
ทะเบียนบ้านชั่วคราว ซึ่งจะใช้น้ำประปา และไฟฟ้า ตลอดจนการเข้าถึง
สวัสดิการขั้นพื้นฐานต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

เมื่อประทีนได้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจัดโดยองค์กรพัฒนาเอกชนแห่งหนึ่ง
ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว ทำให้เกิด เครือข่ายผู้ที่มีปัญหา
ร่วมกันจาก ๗ ชุมชน ได้ร่วมเรียนรู้กระบวนการ ใช้สิทธิและเริ่มต่อสู้เรียกร้องมา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ การรถไฟฯ ต้องการใช้ที่ดินทำประโยชน์ เนื่องจาก
ประสบปัญหาการขาดทุน จึงต้องไล่อพยพชุมชนที่อยู่ริมทางรถไฟทั่วประเทศ
ได้มีการรวมกลุ่มในหมู่ชาวบ้านที่ประสบปัญหาจัดตั้งเป็น “เครือข่ายสลัม ๔
ภาค” เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหา โดยขอใช้สิทธิเช่าที่ดินเพื่อจัด
เป็นที่อยู่อาศัยของชาวชุมชน โดยมีสมาชิกจากชุมชนริมทางรถไฟทั่วประเทศ
มากกว่า ๖๑ ชุมชน ซึ่งได้ร่วมกันเรียนรู้สิทธิผ่านการทำงานเพื่อชีวิต และ
เห็นว่าคนทุกคนมีความเสมอภาค ประทีนเห็นว่า “หากมีการเจรจาไม่ได้คิดว่า
จะต้องได้รับชัยชนะตามที่เราต้องการ กลุ่มต้องมีกระบวนการทำงานที่เน้น
การหาข้อมูลที่ชัดเจน สร้างรูปธรรมตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นเหตุผลต่อรอง และ
ต้องรับฟังเหตุผลของกันและกัน เพื่อให้ได้ข้อยุติในกรณีปัญหาความขัดแย้ง”

ประทีนเป็นผู้อยู่เบื้องหลังและมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวใหญ่ๆ
ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเข้าถึงสิทธิในที่อยู่อาศัยในหลาย
เหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็น
จุดเริ่มต้นในการเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อคนจนทั่วประเทศ การต่อสู้ใน

ขบวนการคนจนในฐานะผู้แทนเครือข่ายสลัม ๔ ภาค มาตลอด ๑๑ ปี ทำให้
เห็นปัญหาโครงสร้างที่ไม่ชอบธรรม และไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างความ
มั่นคงในที่อยู่อาศัย

ประทีนกล่าวว่า “ตอนนั้นเครือข่ายสลัมสี่ภาคร่วมกันยกเรื่องอัตราค่า
เช่าที่ดินของการรถไฟฯ โดยขอตารางเมตรละ ๒ บาทต่อปี เราเจรจา
ต่อรองโดยได้อัตราต่ำสุดได้อยู่ระหว่าง ๗-๒๐ บาทต่อตารางเมตร โดยหาก
อยู่ในเมืองก็แพงกว่านอกเมือง โดยการรถไฟฯยินยอมให้ดำเนินการได้
นอกจากนั้นเราคิดว่า หากมีกลุ่มมวลชน เราจะช่วยกันได้ รัฐจะรับฟัง
การรถไฟฯจะยินยอม และในส่วนของพระราชบัญญัติชุมชนแออัด หลังจากที่เกิด
เหตุการณ์ไถ่รื้อมาตั้งแต่ ๒๕๒๖ มีชุมชนหลายแห่งที่ถูกรื้อย้ายจากสลัม
คลองเตย เลยมีการพยายามยกพระราชบัญญัติชุมชนแออัด โดยมองว่า
รัฐมีกฎหมายคุ้มครองการใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐ รวมถึงการเอาคนจนออก
จากพื้นที่ ในขณะที่ชุมชนไม่มีกฎหมายคุ้มครองร่วมกันเข้ามา โดยตอนนั้น
ประทีนเข้าไปเกี่ยวข้อง มีการรณรงค์กันเรื่อยมา แต่ก็ไม่ได้นำเสนอเข้า
กระบวนการพิจารณาออกกฎหมายแต่อย่างใด เนื่องจากเราประเมินกันว่า
สถานการณ์ตอนนี้ เราขอยุติการไถ่รื้อได้แล้ว แล้วใช้การเจรจาใน
การแก้ไขปัญหาเราทำงานกันได้จากการทำงานที่ผ่านมาเราเห็นว่า
การรวมกลุ่มจะทำให้เราอยู่ร่วมกันได้ เราเชื่อในกฎหมาย แต่เราก็คิดว่า
กฎหมายมันต้องยืดหยุ่นสอดคล้องกับความเป็นจริงด้วย”

บ้านในความหมายของประทีน

บ้านในความหมายของประทีนคือ “ทุกอย่างของชีวิต ตั้งแต่เกิด
จนตาย เรามีลูก ก็อยู่ในบ้าน หากเราไม่มีบ้านก็อยู่ไม่ได้ บ้านเป็นครอบครัวที่
ถึงแม้ว่า วันนี้เราไม่ได้เดือดร้อนอะไร เรามีที่ดินสามารถตั้งบ้านเรือนอยู่ที่
จังหวัดนนทบุรีแล้ว.....แต่เมื่อคิดถึงตอนที่เราลำบาก ไม่มีทะเบียนบ้าน เราเห็น
คนทำงาน เข้ามาแนะนำโดยไม่หวังอะไรเลย เราเลยคิดว่า การที่เราได้มาแล้ว
เราก็คงทำงานให้คนอื่นฯ บ้าง เรามีที่ดิน บ้าน และก็ต้องหาความมั่นคงในชีวิต
เราคิดว่า ชุมชนที่มีอยู่เขาต้องมีชีวิต หลายครั้งเราเหนื่อยแต่ไม่ท้อ บางที
ตอนเช้าเราออกมาแต่เช้าแม่ต้องทำงานคนเดียว ก็สงสารและเห็นใจแม่
บ้านในความหมายของเราจึงเป็นมากกว่าการอยู่ในบ้านกับสมาชิกครอบครัว
เท่านั้น แต่หมายถึงพี่น้องของเราในสังคมที่ยังปัญหาเรื่องบ้านด้วย”

ประทีนคิดว่า “การเป็นผู้หญิงกับการทำงานแบบนี้ไม่ได้มีปัญหา
เพราะมีพื้นฐานของครอบครัวที่ผู้หญิงดูแลตัวเองมาตลอด หลังจากทีพอ
แยกทางจากแม่ไปแล้ว เราก็อ่านรู้การเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เราสามารถทำงาน
ตรงนี้ได้สะดวก ครอบครัวไม่มีปัญหา ปัจจุบันแม่อายุ ๗๔ ปี มีบางครั้ง
ที่อยากหยุดการทำงานและทำกินเลี้ยงแม่แบบเดิมตัว แต่แม่บอกว่า เอ็งทำ
ไปเถอะ ทำไปจนกว่าเอ็งจะไม่มีแรงจะทำ เพราะนั่นก็เป็นงานส่วนหนึ่ง
ที่แม่เองก็อยากจะทำ และเข้าใจว่าเป็นงานที่ช่วยเหลือคนอื่นฯ ด้วย”

ประทีนเห็นว่า “การทำงานเป็นเครือข่ายทางสังคม จะเป็นพลัง
ร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ทุกคนสามารถแบ่งปันกันได้” และ “ความ
สำเร็จของชีวิต ก็คือการเห็นชาวบ้านที่เดือดร้อนมีชีวิตที่ดีขึ้น และการ
ทำงานต้องไม่หวังว่าเราจะได้อะไร หากเราทำด้วยใจ ได้อะไร ก็คืออันนั้น”

ผู้หญิงกับอาชีพบริการทางเพศ เรื่องลับๆ ที่สังคมต้องยอมรับ และมองให้เกิน :

สุรางค์ จันทน์แย้ม เกิดอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

บิดาเป็นข้าราชการครู ปัจจุบันเกษียณแล้ว ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน และทำงานให้ชุมชน มีพี่น้อง ๔ คน พี่ทั้งหมด ๖ คน รับราชการครู และมีน้องชาย ๑ คนเป็นวิศวกรเครื่องกล พื้นฐานการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงอนุปริญา สุรางค์เรียนสาขาการละครจากวิทยาลัยนาฏศิลปกรมศิลปากร และจบปริญญาตรีสาขาสุศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษาและในปี ๒๕๔๒ สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาการศึกษา ผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประสบการณ์การทำงาน เพื่อสร้างทัศนคติของสังคม กับงานบริการทางเพศ การยอมรับ และการมองเห็นตัวตนของพนักงานบริการทางเพศ สุรางค์เริ่มชีวิตการทำงานครั้งแรกเมื่อ เดือน ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๒ ด้วยการเป็นอาสาสมัครโครงการศิลปินเพื่อเอดส์ของศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ (EMPOWER) แล้วจึงเริ่ม

อาชีพนักพัฒนาอย่างเต็มตัวโดยทำงานเพื่อให้การคุ้มครองและช่วยเหลือพนักงานบริการประจำศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ (EMPOWER) นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจากที่ได้สัมผัส และทำงานร่วมกับเพื่อน พี่ น้อง ที่เป็นพนักงานบริการทางเพศพบว่ายังคงมีพนักงานบริการจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ หลายคนอยากฝึกเขียนภาษาไทยเพื่อจะได้เขียนจดหมายหาลูกหลายคนอยากอ่านหนังสือได้ เพราะอยากจะทำในหนังสือพิมพ์ทุกวัน สุรางค์จึงเริ่มทำห้องเรียนภาษาไทยขึ้นและจนกระทั่งมีหญิงบริการบางคนอยากจะทำต่อในขั้นสูงขึ้น สุรางค์จึงสนับสนุนให้เกิดการศึกษาต่อในระบบการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำให้สุรางค์เริ่มเข้าใจอคติของสังคมที่มีต่อพนักงานบริการทางเพศ ซึ่งเป็นอุปสรรคให้พนักงานบริการทางเพศไม่สามารถเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สุรางค์พยายามหาแนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมาะสมให้กับพนักงานบริการ จนกระทั่งในปี ๒๕๓๕ ได้ประสานงานศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร เพื่อขอคำแนะนำและได้รับอนุญาตให้จัดการศึกษา นอกโรงเรียนให้กับพนักงานบริการโดยผู้บริหาร

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร สนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มทางไกลเอ็มพาวเวอร์ เพื่อจัดการศึกษาสายสามัญให้แก่หญิงบริการในย่านพัฒนาพงศ์ และสุขุมวิท ซึ่งส่งผลให้พนักงานบริการจำนวนมากประสบความสำเร็จทางการศึกษา สามารถมีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น จนกระทั่งในปี ๒๕๓๖ ศูนย์พิทักษ์สิทธิหญิงบริการ ก็ได้รับรางวัลการจัดการศึกษานอกโรงเรียนดีเด่นจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน

และด้วยผลงานของความพยายามในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับหญิงบริการอย่างต่อเนื่อง สุรางค์จึงได้รับรางวัลอชก้าเฟลโลว์ (Ashoko Fellow) จากมูลนิธิอชก้า ประเทศอินเดีย ในปี ๒๕๔๒

จนกระทั่งปลายปี พ.ศ.๒๕๔๖ สุรางค์ได้ร่วมกับเพื่อนพนักงานบริการทางเพศจัดทำโครงการเพื่อทำงานให้กับพนักงานบริการที่เป็นผู้ชาย ซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในสังคม และยังไม่มีโครงการเฉพาะที่ให้การคุ้มครองและช่วยเหลือ จนปี พ.ศ.๒๕๔๗ สุรางค์และเพื่อนพนักงานบริการจำนวน ๕ คน ได้ร่วมกันจัดตั้ง “กลุ่มเพื่อนพนักงานบริการ (SWING)” โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทุกคน ไม่ว่าจะมีเพศสภาพเป็นอย่างไร ได้มีพื้นที่ของตนเองในสังคม และในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็จัดตั้งเป็นมูลนิธิเพื่อพนักงานบริการ (SWING) จนถึงปัจจุบัน สุรางค์ ถอดบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาว่า “อาชีพพนักงานบริการ เป็นงานที่ไม่ได้รับการยอมรับทั้งทางกฎหมาย และทางสังคม การทำงานเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของพนักงานบริการจึงเป็นงานที่ยากมาก ดังนั้น การทำงานแบบสร้างแนวร่วมหรือหามิตรทางสังคม จึงเป็นยุทธศาสตร์หลักที่เลือกใช้ในการทำงาน ทั้งการทำโครงการอาสาสมัครเรียนรู้ชีวิตของพนักงานบริการทางเพศโดยปัจจุบันรับนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ ๓ โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานมาเรียนรู้การทำงานในชุมชนเป็นระยะเวลา ๓ สัปดาห์ของทุกปี เพื่อที่จะเป็นช่องทางในการสร้างความเข้าใจต่อประเด็นการค้าบริการทางเพศในมิติทางสังคมให้กับนักเรียนนายร้อยตำรวจเพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันในอนาคต” ปัจจุบันมูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการมีศูนย์การทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาและเป็นหน่วยการเรียนรู้รูปแบบการทำงานสำหรับพนักงานบริการให้กับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ “สิ่งที่มองเห็นแค่ยอดภูเขาน้ำแข็งที่โผล่พ้นน้ำเท่านั้น เราจะขยับฐานอคติทางเพศที่สังคมมาได้อย่างไร”

สุรางค์ สะท้อนประสบการณ์การทำงานเรื่องเพศเพื่อสร้างการยอมรับกับสังคมในช่วง ๒ ทศวรรษว่า

“เมื่อเริ่มต้นทำงานช่วงแรก ต้องต่อสู้กับฐานคิดเดิมเริ่มจากตนเองที่ซึมซับความเข้าใจมาจากสังคมโดยรอบต่อคนที่ประกอบอาชีพขายบริการในความเป็นผู้หญิงดีและผู้หญิงเลวและเมื่อเราได้มีโอกาสทำงานคลุกคลีอยู่กับหญิงบริการ เราเริ่มมีคำถามให้กับตัวเองอีกว่า อะไรคือเส้นแบ่ง

ของคำว่าผู้หญิงดีหรือเลว เพราะผู้หญิงเลวในภาพที่เราเคยมีในอดีต ปัจจุบันก็คือลูกศิษย์ พี่ น้อง และเพื่อนแท้ของเรา

นอกจากนั้นยังมีอคติและทัศนคติของคนส่วนหนึ่งในสังคมที่มีความรังเกียจต่อพนักงานบริการ ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและโอกาสทางสังคมของพนักงานบริการอยู่บนฐานของความยากลำบาก” สิ่งที่ยากจะบอกเกี่ยวกับผู้หญิง และสิทธิมนุษยชน

“ผู้หญิง ก็คือมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ชาย และหรือเพศทางเลือก สิทธิที่ผู้หญิงพึงจะได้ต้องเป็นสิทธิที่เป็นความจริง มิใช่เพียงสิทธิแค่ตัวหนังสือ หรือจินตนาการ หรือโชคชะตาเท่านั้น การทำงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หากเปรียบคนในสังคมเสมือนนักเรียน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนก็เปรียบเสมือนครูที่เมื่อยามนักเรียนในโรงเรียน (สังคม) มีปัญหา ครูก็จะทำหน้าที่รับฟังข้อมูลจากเด็กทั้ง ๒ ฝ่ายเพื่อที่จะสืบค้นหาความเป็นจริงว่าใครคือผู้กระทำความผิดและหาช่องทางในการไกล่เกลี่ยเพื่อให้ปัญหานั้นยุติหรือลดน้อยลงไปในมุมความรู้สึกของพนักงานบริการหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมการทำงานของ SWING จึงช่วยเปิดโอกาสให้คนที่ไม่ได้รับการยอมรับ ได้มีที่ยืน มีพื้นที่ในสังคม ได้มีโอกาสรับการศึกษา การดูแลสุขภาพ และมีอำนาจต่อรองกับเจ้าของสถานบริการ”

ผู้นำสตรีกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม บ้านกรูด และผู้นำสตรีกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ : จินตนา แก้วขาว และกรณอุมา พงษ์น้อย ผู้นำสตรีนักต่อสู้เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น

จินตนา แก้วขาว ประธานกลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และแต่งงานกับนายอิศรา แก้วขาว มีบุตรด้วยกัน ๓ คน เป็นหญิง ๒ คน และชาย ๑ คน ปัจจุบันเป็นแม่บ้านและขายของชำที่บ้าน

กรณอุมา พงษ์น้อย ประธานกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เป็นภรรยาของเจริญ วัดอักษร ซึ่งต่อมาถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ ปัจจุบันประกอบอาชีพทำไร่และร้านอาหารพร้อมที่พักริมทะเลบ่อนอก

จินตนา แก้วขาว ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่คู่กับกรณอุมา พงษ์น้อย

ในฐานะตัวแทนชุมชนบ้านกรูด และชุมชนบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการรณรงค์ใช้สิทธิของประชาชน และชุมชน คัดค้านนโยบายของรัฐ และการทำงานของกลุ่มทุนที่กระทบต่อทรัพยากรในท้องถิ่น โดยเฉพาะที่เป็นโครงการพลังงาน ขนาดใหญ่เป็นเวลากว่า ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๐ เป็นต้นมา ได้ร่วมกับชุมชนคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน ๓ โรง ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งการต่อสู้โดยใช้กระบวนการรณรงค์นี้ ใช้เวลานานกว่า ๘ ปี โดยได้ร่วมกับชาวบ้าน บ้านกรูดและบ่อนอกใช้สิทธิของตนเอง และชุมชนต่อหน่วยงานราชการ ในการขอรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่ได้เปิดเผยสู่สาธารณะ และสามารถวิพากษ์วิจารณ์ด้วยภูมิปัญญา โดยเฉพาะความรู้ในทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นตน จนทำให้รัฐบาลขณะนั้น ยกเลิกการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าถ่านหิน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การดำเนินงานโดยมีจิตใจอันมุ่งมั่นและไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในบริบทที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างของกลุ่มคน ภายใต้ผลประโยชน์มหาศาล แม้จะถูกข่มขู่คุกคาม และแม้กระทั่งสามีของกรณอุมา (นายเจริญ วัดอักษร) ถูกลอบสังหาร จนเสียชีวิต ผู้หญิงนักต่อสู้ทั้งสองก็รับรู้ได้ว่าชีวิตไม่มีความปลอดภัย และต้องอยู่กับความระแวงระวังมาตลอด แต่การต่อสู้ของผู้หญิงทั้งสองและชุมชน ทำให้สังคมไทยตระหนักและยอมรับ ความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนผลการขยายการก่อสร้าง โรงไฟฟ้าถ่านหิน การทุบเทของผู้นำสตรีทั้งสอง และชาวบ้านจากทั้งสองชุมชน สร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านชุมชนอื่น ที่ประสบปัญหาโครงการขนาดใหญ่เกิดความมั่นใจ และมีกำลังใจในการปกป้องทรัพยากรในท้องถิ่นของตน ตลอดจนใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกับกลุ่มทุนและเจ้าหน้าที่รัฐ

กรณอุมาได้ร่วมมือกับเจริญ ผู้เป็นสามีเมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ และชาวบ้านบ่อนอกเก็บข้อมูลและถ่ายรูปวาฬพืด บริเวณทะเลบ่อนอก เพื่อยืนยันความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลของทะเลบ่อนอกซึ่งใช้หลักฐานข้อมูลปรากฏในรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จัดทำโดยบริษัทเอกชน ที่สรุปว่าเป็นทะเลบ่อนอกเสื่อมโทรม ไม่พบสัตว์ทะเลหายากแต่อย่างใดเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๔ กรณอุมาได้ช่วยเจริญ และชาวบ้านบ่อนอกตรวจสอบการอนุญาตของสภาตำบลบ่อนอก ให้บริษัทธุรกิจเอกชนแห่งหนึ่งใช้ที่ดินสาธารณะ จำนวน ๙๓๔ ไร่ ดัดขยายทะเล สร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน พบว่าสภาตำบลไม่มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้การอนุญาตครั้งนั้นต้องยกเลิกไปในปี พ.ศ.๒๕๔๖ กรณอุมาและเจริญก็ร่วมกับชาวบ้านบ่อนอกร้องเรียนกรณีนายทุนนาถุงบุกรุกที่สาธารณะดังกล่าว เพื่อขอให้ออกโฉนด ซึ่งเป็น

ต้นเหตุให้เจริญ ถูกสังหาร แต่กรรมอุมาก็ไม่ย่อท้อ และยังยืนหยัดต่อสู้เพื่อดูแลรักษาบ่อนอกเรื่อยมา

กรรมอุมากับบทบาท “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

กรรมอุมา พงษ์น้อย ผู้ต่อสู้กับโครงการพัฒนาและความอยุติธรรมเชิงโครงสร้างเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น ร่วมกับกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก และเครือข่ายมาอย่างต่อเนื่องยาวนานจนปัจจุบัน แม้ไม่มีเจริญ วัดอักษร เคียงข้างแล้วก็ตาม

กรรมอุมา สะท้อนให้เห็นความเป็นผู้หญิงนักต่อสู้เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนว่า

“ตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานของบ้านเมืองนี้ ชุมชนหลายแห่งได้ลุกขึ้นมาต่อรองอำนาจในการกำหนดอนาคตของตนเอง ได้เกิดการต่อสู้ขึ้นมาหลายครั้ง ในหลายพื้นที่ แลกมาด้วยเลือดเนื้อของชาวบ้านนิรนามไม่รู้เท่าไร ทั้งที่แพ้งบางชะบ่าง แต่ก็ล้วนได้ลุกขึ้นสู้อย่างมีศักดิ์ศรี”

จินตนา กับบทบาท “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน”

จินตนา และสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ฯ ร่วมกันจับเท็จรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม และเปิดเผยแหล่งปะการังสำคัญสู่สาธารณชน จนกลุ่มทุนเจ้าของโครงการ และหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ต้องยอมรับความผิดพลาดในรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งได้ร่วมกับชาวบ้านบ้านกรูดติดตามเรื่องที่ดินสาธารณะประโยชน์ ขนาด ๑๗ ไร่ ที่อยู่ในวงล้อมของที่ดิน

คัดย่อจากหนังสือผู้หญิงปกป้องสิทธิมนุษยชนดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๒

บริษัทธุรกิจเอกชน ที่ซื้อที่ดินเพื่อทำโครงการโรงไฟฟ้า และยื่นคัดค้านให้เจ้าหน้าที่ที่ดินให้ตรวจสอบ พบว่ามีการทุจริตในการออกโฉนดที่ดิน ทำให้ที่ดินสาธารณะดังกล่าว คงมีอยู่ทุกวันนี้จนวันหนึ่งการเรียกร้องตามสิทธิรัฐธรรมนูญได้นำไปสู่การยกเลิกโครงการโรงไฟฟ้าในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างไรก็ตามก็กลับไปโผล่โครงการในพื้นที่อื่น ไปละเมิดสิทธิของประชาชนที่อื่นต่อไป

“สิ่งที่พวกเราเจ็บปวดมากที่สุดก็คือ การต่อสู้เพื่อทรัพยากรวันนี้ในพื้นที่เรา สถานการณ์ล่าสุดคือพวกเราถูกกล่าวหาว่า การรักษาลิงแวดล้อม การลุกขึ้นสู้เพื่อชุมชนตามรัฐธรรมนูญ ถูกหว่านกลายเป็นผู้ไม่มีชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีการใช้รถติดเครื่องเสียงวิ่งรอบตลาดในตัวเมือง ทั้งไปปลิว กล่าวหาให้ร่วมกันทำลายล้างกลุ่มของเราที่ขึ้นธงเขียว และยื่นหนังสือตามที่ต่างๆ ให้ทำลาย กลุ่มเราให้หมด เพราะมีพฤติกรรมอันเป็นคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งมีลักษณะของการจะปะทะกันตลอดเวลา มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา และบอกว่ากลุ่มนี้ก็มีสิทธิในการสนับสนุนไปโผล่ทุกที่ๆ ที่กลุ่มเราไป ในขณะที่เขาก็มีสิทธิ เขาก็มีสิทธิ แต่เขามีอำนาจหนุนหลัง แต่เราไม่มีเลย”

จินตนาได้สะท้อนภาพไว้อย่างน่าคิดว่า “ในช่วงแรกก็เป็นเหมือนผู้หญิงทั่วไป เริ่มแรกสามีออกไปคัดค้านโรงไฟฟ้า ตัวเองลูกอ่อนก็หุงหาอาหารให้สามี แต่มาระยะหลัง คว้าทำแบบนี้ ความเสี่ยงน่าจะมีมากกว่า เพราะสามีทำงานเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ อะไรมันเกิดขึ้นได้ เพราะเป็นการต่อสู้กับทุนใหญ่อย่างกระนั้นเลย ตัวเองเป็นแม่ค้าขายของชายุ่กับบ้านไม่มีใครมาสั่งการ อีกทั้งตอนนั้นแกนนำผู้ชายที่มีอยู่สามสี่คนประกาศตัวว่าไม่ยอมคัดค้านแล้ว ความรู้สึกแค้นกว้าง ทำให้ตัดสินใจลุกขึ้นมาทำเอง แม้ตอนแรกจะไม่คิดว่าจะต้องมีบทบาทนำแต่บทบาทนี้ก็ได้ตามมาภายหลัง”

แต่ปัจจุบันจินตนา กับชาวบ้านหินกรูด และกรรมอุมากับชาวบ้านบ่อนอกยังคงยึดมั่น ต่อแนวทางการรักษาลิงแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น และยืนหยัดเพื่อคัดค้านหน่วยงานรัฐ และกลุ่มทุน ในการดำเนินการใดๆ ที่เป็นผลเสียต่อชุมชน และท้องถิ่นบ้านเกิดของตน ทั้งกรรมอุมา และจินตนา ต่างก็เสริมทั้งท้าย เป็นคำมั่นสัญญาของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนผู้หญิงในการทำงานรักษากันเกิด ว่า “การรักษาอุดมการณ์และความเข้มแข็งของชาวประจวบไว้ เป็นภารกิจที่ไม่ใช่เรื่องง่ายในวันนี้การต่อสู้ของพวกเราชาวประจวบเองก็ยังไม่จบสิ้น แม้โรงไฟฟ้าบ่อนอก-หินกรูด จะถูกยกเลิกไปแล้ว แต่โรงไฟฟ้า ใหม่ๆ ทั้งถ่านหิน ก๊าซและนิวเคลียร์ ก็รอจังหวะที่จะรุกเข้ามา โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ก็อาจจะขยายอาณาจักร มารุกรานทำลายทรัพยากร และสุขภาพของชาวประจวบฯ ให้ยิ่งหนักเข้าไปอีก ที่ดินสาธารณะคลองชายธง ก็ยังอยู่ในมือกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่นถ้าเมื่อไหร่ที่ชุมชนของเราไม่เห็นความสำคัญของการรวมตัวกันต่อสู้ด้วยความเข้มแข็ง ไม่เห็นความสำคัญของการยืนหยัดด้วยตนเอง ประวัติศาสตร์แห่งชัยชนะของชุมชนที่เราเคยสร้างไว้ ก็จะถูกกลืนเป็นตำนาน เป็นนิทานปรัมปราที่มีแต่จะถูกลืมเลือนไปพร้อมๆ กับวิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชนที่จะถูกทำลาย”

แถลงการณ์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การพัฒนาการคุ้มครองสิทธิ : กรณีการประกาศเขตควบคุมมลพิษที่มบตาพุดและบ้านฉาง

โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๔ เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ก่อให้เกิดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย โดยมีภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมาก

การพัฒนาอุตสาหกรรมที่มบตาพุด ได้ก่อปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงและต่อเนื่องถึงปัจจุบัน โดยมีการขยายอุตสาหกรรมไปติดชิดกับชุมชนโดยไม่มีพื้นที่กันชน ทำให้เกิดกรณีการย้ายโรงเรียนและโรงพยาบาลออกนอกพื้นที่ การรายงานผลตรวจวัดมลพิษที่เกินค่ามาตรฐาน ทั้งคุณภาพน้ำ น้ำทะเล อากาศ และสารอินทรีย์ระเหยง่ายอย่างรุนแรง ดังข้อมูลในรายงานการศึกษาทางวิชาการต่างๆ และในคำพิพากษาของศาล

นอกจากนี้ ยังเกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงและการลดลงของทรัพยากรประมง ทำให้ชาวประมงท้องถิ่นต้องเลิกอาชีพไป การแย่งน้ำจากภาคเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างชุมชนและสังคมโดยไม่มีมาตรการทางสังคมรองรับ รวมทั้งบริการพื้นฐานของรัฐที่ไม่เพียงพอ นำมาสู่ปัญหาความเจ็บป่วยของประชาชน โดยเฉพาะผู้ป่วยมะเร็ง โรคทางเดินหายใจ โรคผิวหนัง และโรคเอดส์ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งคำพิพากษาของศาล และการศึกษาทางวิชาการต่างๆ เป็นข้อมูลหลักฐานยืนยัน

การละเมิดกฎหมายและการละเมิดสิทธิของประชาชนทั้งหลายดังกล่าว จึงนำมาสู่การฟ้องคดีต่อศาลปกครองระยองและศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ให้ประกาศพื้นที่มบตาพุดและบ้านฉางเป็นเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๒๕๓๕ ได้กำหนดขอบเขตอำนาจและแนวทางในเรื่องเขตควบคุมมลพิษ พร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้ว่าราชการจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีการลดและจัดมลพิษอย่างเข้มงวด และจริงจัง ซึ่งรัฐบาลควรต้องดำเนินการตั้งแต่ก่อนหน้าคำพิพากษายกแล้ว แต่กลับยังไม่ดำเนินการปล่อยให้สถานการณ์วิกฤตเลวร้ายลงเป็นทวีคูณ

สำหรับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษที่สำคัญในพื้นที่และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์หลักจากการลงทุน มีการให้ข้อมูลทางสื่อมวลชนว่า การประกาศเขตควบคุมมลพิษจะทำให้บทบาทและอำนาจไปอยู่ที่ท้องถิ่นแทนส่วนกลาง จึงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงในกฎหมาย ในขณะที่การฟ้องร้อง ผลกระทบต่อการลงทุนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็เป็นการกล่าวอ้างที่ปราศจากสำนึกในหลักมนุษยธรรมและความรับผิดชอบต่อชีวิตเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติแวดล้อม อันทรงค่ายิ่ง รวมทั้งยังเท่ากับตีค่าของการลงทุน โครงการอุตสาหกรรมให้

ต่ำด้อยลงไป กลายเป็นปฏิบัติต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตมนุษย์อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและสูงสุดเหนือสิ่งอื่นใด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งดำเนินการศึกษาและการตรวจสอบการละเมิดสิทธิในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่มบตาพุดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ เห็นว่า ด้วยหลักความรับผิดชอบต่อประชาชนโดยพื้นฐาน รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งประกาศเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการลดและจัดมลพิษโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งดำเนินการโดยรีบด่วน เพื่อให้การดูแลรักษาบรรดาผู้ต้องรับผลกระทบเลวร้ายจากความผิดพลาดของทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน เนื่องจากข้อมูลหลักฐานการศึกษาต่างๆ แสดงให้เห็นว่า ปัญหามลพิษยังไม่มีแนวโน้มลดลงแต่กลับมากขึ้นกว่าเดิม และรัฐบาลยังไม่สามารถควบคุมและจัดมลพิษได้ ดังปรากฏในคำพิพากษาของศาลปกครองระยอง

เขตควบคุมมลพิษ เป็นมาตรการตามกฎหมายที่วางแนวทางไว้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม ให้อำนาจฝ่ายต่างๆ ในการดำเนินงานให้เข้มงวดและจริงจัง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางของการกระจายอำนาจ โดยรัฐบาล ควรสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษ การเรียนรู้ผลกระทบและมาตรการต่างๆ ในการลดและจัดมลพิษ และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการป้องกันผลกระทบและการวางแผนลดและจัดมลพิษอย่างมีธรรมาภิบาล รวมทั้งเป็นโอกาสของรัฐบาลในการเลือกและกำหนดมาตรการเพื่อลด และจัดมลพิษที่คุ้มครองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ในขณะเดียวกันก็กระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ด้วย

สำหรับกระบวนการพิจารณาอนุมัติโครงการใหม่ จำเป็นต้องวางระบบใหม่และควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ ซึ่งกำหนดให้ต้องมีการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการให้ความเห็นขององค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ก่อนการดำเนินโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างที่กำลังเป็นปัญหาเลวร้ายอยู่ในขณะนี้

อนึ่ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอคัดค้านความดำริของรัฐบาล ในอันที่จะอุทธรณ์ คำพิพากษาศาลปกครองที่ให้มีการประกาศเขตพื้นที่ปัญหาดังกล่าว เป็นเขตควบคุมมลพิษ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนอยู่ในขณะนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒

เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก เป็นประธานกล่าวต้อนรับ คณะอาจารย์และนักศึกษาจากวิทยาลัยอิสลามยะลา ในการมาศึกษาดูงานและเยี่ยมชมสำนักงานแห่งใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมีนางสุนิ ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ นายวีรวิทย์ วีรวิทย์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นวิทยากรในการบรรยายและให้ความรู้ ณ ห้องประชุม ๗๐๙ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดงานทำบุญพิธีเปิดสำนักงานแห่งใหม่ ณ อาคารศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ พร้อมทั้งจัดงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ประจำปี ๒๕๕๑ และการมอบรางวัล นักสิทธิมนุษยชนดีเด่น ประจำปี ๒๕๕๑

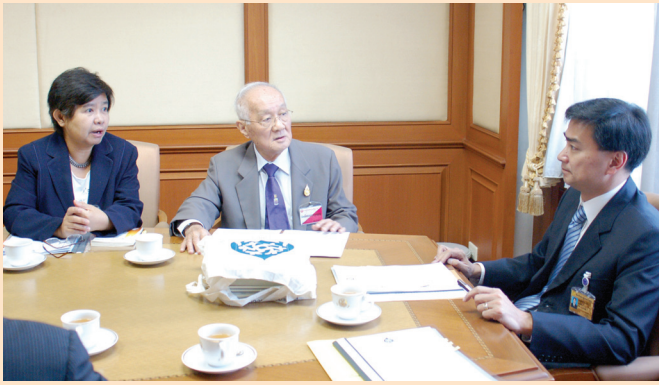
เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๒ นายสุรสิทธิ์ โกศลนาวัน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้การต้อนรับ คณะผู้อบรม ตำรวจหญิงนำโดย พล.ต.ต.อำนาจ นิยมะโน รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และรองโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการอบรมให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ณ ห้องประชุม ๗๐๙ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๒ นางสาวนัยนา สุภาพัง ประธานอนุกรรมการด้านส่งเสริมโอกาสและความเสมอภาค ได้จัดสัมมนาสรุปผลโครงการส่งเสริมการดำเนินงานตามอนุสัญญา CEDAW ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ โดยมี คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นประธานเปิดการประชุม ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์

เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๒ คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายประณู สุวรรณภักดี รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงสรุปผลการจัดการประชุมสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งอาเซียน ครั้งที่ ๕ ณ โรงแรมเมณเทียร

เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางสุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะ เข้าพบ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เพื่อหารือเรื่องการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ ที่อาคารรัฐสภา

เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ น.พ. ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ประธานอนุกรรมการสิทธิแรงงาน เป็นประธานกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่อง ฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจคนทำงาน และนางสุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และมี นายไพฑูรย์ แก้วทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ร่วมบรรยาย

เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๒ คุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะเจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่ วัดนาเวียง อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร เพื่อศึกษาภูมิปัญญาแนวคิดของการพัฒนาชุมชน โดยมีพระครูเกษม คุณากร เจ้าอาวาสวัดนาเวียง เป็นผู้นำชุมชนในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาชุมชน

เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางสุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายวีรวิทย์ วีรวิทย์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรดม ผู้อำนวยการโครงการยุทธศาสตร์นโยบายฐานทรัพยากร แถลงข่าว “กรณี การประกาศเขตควบคุมมลพิษที่มาจากตาดุดและบ้านฉาง” ณ ห้องประชุม ๓๐๙ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๒ นางสุนี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า และเจ้าหน้าที่ เข้าหารือกับ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีชาวบ้านร้องเรียนเรื่องรัฐบาลรุกที่ดินทำกินของชาวบ้าน ณ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับทุกคน เสียงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย

เนื่องในโอกาสแห่งการเฉลิมฉลองครบรอบ ๖๐ ปีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สำหรับหัวข้อการรณรงค์ทั่วโลกในปีนี้ คือ “ศักดิ์ศรี และความยุติธรรมสำหรับทุกคน”

คณะทำงานองค์การสหประชาชาติในประเทศไทย โดยความร่วมมือกับ กสม. ของประเทศไทยได้พิจารณาให้มีการเฉลิมฉลอง โดยเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ซึ่งกำหนดไว้ในปฏิญญาสากลฯ ๓๐ มาตราและมีการจัดทำหนังสือเรื่อง “ศักดิ์ศรี และความยุติธรรม สำหรับพวกเราทุกคน เสียงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในการรณรงค์ ทั้งนี้ และนับเป็นเอกสารประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันของสมาชิกแห่งมนุษยชนที่สำคัญที่สุดฉบับหนึ่งในประวัติศาสตร์

หนังสือเล่มนี้ได้สะท้อนประสบการณ์จริงจากผู้คนจากหลายภูมิภาคในประเทศ และนานาทัศนะจากผู้ให้ความคิดเห็นประกอบในบทบัญญัติทั้ง ๓๐ มาตรา เป็นรายมาตรา เสียงสะท้อนและทัศนะต่าง ๆ จะเป็นแรงบันดาลใจที่จะส่งผลให้การตระหนักและการเคารพสิทธิมนุษยชน มีความก้าวหน้าต่อไป

ฉบับนี้จะขอแนะนำเสียงสะท้อนและทัศนะในมาตรา ๑ โดยสรุปดังนี้

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑

มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรี และสิทธิต่างในตนมีเหตุผลและมีโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญานแห่งภราดรภาพ

เสียงสะท้อน “ชาวซิงก็งในสังคมช่วยเหลือ”

คุณยายฟองจันทน์อายุราว ๗๐ ปี เป็นชาวเหนือ แต่เธออาศัยอยู่ใต้สะพานข้ามคลองแถวบางซื่อเป็นเวลามากกว่า ๑๐ ปีแล้ว เธออ่านไม่ออก เขียนไม่ได้และไม่เคยได้รับการศึกษาตามระบบเลย ยิ่งกว่านั้น เธอไม่รู้ว่า “สิทธิ” ของเธอในฐานะพลเมือง มีอะไรบ้าง และอะไรหรือใครคือผู้ที่มีหน้าที่ทำให้สิทธิของเธอปรากฏเป็นจริง

คุณยายกำพร้าพ่อแม่ตั้งแต่อายุเพียง ๕ ขวบ จากนั้น

ก็อ่อนแอรับจ้างทำงานทำเรื่อยไป เธอเคยรับจ้างกวาดถนนให้กับกรุงเทพมหานคร จนกระทั่งเกษียณอายุโดยไม่มีเงินบำเหน็จ สามีของเธอเสียชีวิตไปเมื่อ ๓ ปีที่แล้ว คุณยายไม่ต้องการไปอยู่ที่บ้านพักคนชรา เธอบอกว่าเธอ “ไม่กล้าไปติดต่อหน่วยงานใด” เพราะคุ้นกับการใช้ชีวิตเร่ร่อนและไม่ได้คิดว่ารัฐจะต้องเข้ามาดูแลหรือหยิบยื่นอะไรให้แก่เธอ

คุณยายรู้สึกว่าคุณคนในสังคมก็ดึกกับเธอ เพราะวันหนึ่ง ๆ มีเงินประมาณ ๓๐ ถึง ๔๐ บาท ทำให้สามารถซื้ออาหารได้ครบสามมื้อ คุณยายบอกว่า “ชาวซิงก็งในสังคมช่วยเหลือ” มีคนดีให้เธอได้ใช้ห้องน้ำห้องส้วมของคนงานการประปานครหลวง ใกล้ที่พักของเธอ แม้เธอไม่มีบัตรประกันสุขภาพ แต่เวลาที่เธอป่วยเธอไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลเอกชน (ซึ่งมีบริการสำหรับผู้ถือบัตร ๓๐ บาท) เจ้าหน้าที่และแพทย์ที่โรงพยาบาลก็ไม่เคยปฏิเสธเธอรักษาให้เธอฟรี คุณยายบอกว่า “ฉันไม่โทษใครที่ฉันต้องเป็นอย่างนี้หรอก”

ทัศนะ:

คุณอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยและผู้ร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ เห็นว่ากรณีหญิงชราเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นว่าสิทธิทางการศึกษาเป็นสิทธิหลักที่มนุษย์ทุกคนควรจะได้รับ เพราะการศึกษาทำให้คนเรามีศักดิ์ศรีและได้รับความยุติธรรม ดังนั้นรัฐมีความรับผิดชอบที่ต้องดูแลให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มชายขอบ คนยากจน และคนในชนบท ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

“ถ้ารัฐและสังคมไม่ใส่ใจให้มากพอต่อเรื่องการให้โอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมสำหรับคนไทยทุกคนแล้ว เราคงพูดไม่ได้ว่า เราทำอะไรด้วยสำนึกในภราดรภาพ เพื่อจะทำให้ทุกคนได้โอกาสเท่ากัน ถ้าคนเราขาดการศึกษาเขาก็จะไม่รู้สิทธิพื้นฐานที่ได้รับการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลฯ

รัฐและหน่วยงานของรัฐต้องถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของตนเองที่จะต้องช่วยเหลือคนไร้ที่อยู่ ที่มีอยู่ไม่น้อยในสังคมไทย ที่ผ่านมามีความช่วยเหลือของรัฐ มักกระทำในรูปแบบของการกุศโลบายเน้นการให้ แต่ไม่ได้พยายามเข้าใจว่าคนเหล่านั้นต้องการอะไร และจะทำให้การดำรงชีวิตของพวกเขาพัฒนาขึ้นในระยะยาวได้อย่างไร รัฐจึงควรมีกฎและวิธีการที่จะเข้าถึงคนเหล่านี้ได้อย่างแท้จริง”

* คัดย่อบางส่วนจากหนังสือ “ศักดิ์ศรีและความยุติธรรมสำหรับทุกคน เสียงของเราที่ได้ยินบนแผ่นดินไทย”

โดย กิตติพร บุญอ่ำ นักสิทธิมนุษยชน ๕ สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

คำบอกเล่าจากเด็ก...ถึงครู... สู่สามประสานและสำนักงานสิทธิ

กฤษฎา ศรีสุวรรณ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการด้านทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ณ โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอละงู จังหวัดสตูล

ในช่วงโมงสังคมนาของนักเรียนชั้น ป. ๖ ครูให้นักเรียนออกมาเล่ากิจกรรมประจำวันเมื่อวานที่ผ่านมา ให้เพื่อนในห้องฟัง

ด.ช.มะแซร์ เล่าว่า เมื่อเย็นวานนี้พ่อและเพื่อนๆ ของพ่อคุยกันที่ร้านกาแฟในหมู่บ้านว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของเรา.....

(เด็กทุกคนพากันตกใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น)

ด.ช.มะแซร์ เล่าว่าจะมีการสร้างสะพานทำเทียบเรือน้ำลิกในหมู่บ้านของเราแทนทำเทียบเรือเก่า โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ก่อสร้างให้ เพราะเห็นว่าทำเทียบเรือเก่าใช้มานาน มีขนาดเล็กและชำรุดทรุดโทรมมาก ถ้ามีทำเทียบเรือใหม่ที่ใหญ่ สวยงาม จะอำนวยความสะดวกให้แก่คนในหมู่บ้านและนักท่องเที่ยวในหมู่บ้านเราซึ่งมีจำนวนมากขึ้น

ด.ช.ชอดิกล์ ลูกขึ้นแล้วถามว่า

“เราต้องย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่นหรือไม่”

แล้วพ่อ แม่ของเราจะมีอาชีพหาปลาได้ต่อไปอีกหรือไม่

ส่วน ด.ญ.พาริดา ยกมือขึ้นแล้วถามว่า

“กุง หอย ปู ปลา จะมีที่อยู่ในท้องทะเลแห่งนี้ได้อีกหรือไม่ และเรือหาปลาของพ่อเราจะไปจอดที่ไหนหรือคะ”

หลังจากจบคำถามก็มีเสียงตะโกนจากเด็กในห้องว่า

“พวกเรา...ถูกรังแก”

ครูนัฟฟาร์บอกให้เด็กเงียบ แล้วเล่าให้เด็กๆ ฟังว่า

ทุกสิ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลง ของเก่าต้องมีการเปลี่ยนแปลงซ่อมแซม ปรับปรุง หรือสร้างขึ้นใหม่

สะพานปลาที่พวกเราเคยมี เคยใช้เป็นเวลานานจะต้องได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมหรือทำใหม่ให้ดีขึ้นและก่อนที่รัฐบาลจะทำอะไรที่มีผลกระทบต่อส่วนรวม จะต้องถามคนในชุมชนก่อนว่า “ต้องการอะไร อยากได้อะไร เมื่อทำแล้วจะเกิดผลกระทบหรือเดือดร้อนอย่างไรบ้าง” หรือที่พวกผู้ใหญ่เรียกว่า “การทำประชา

พิจารณา”

ครูเล่าว่า “การก่อสร้างท่าเรือน้ำลิกในหมู่บ้านของเราก็เช่นกัน รัฐบาลจะต้องทำประชาพิจารณาเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้น และเมื่อคนในหมู่บ้านได้รับผลกระทบ เดือดร้อน รัฐบาลต้องหาทางแก้ไขช่วยเหลือหรือเยียวยาให้พวกเราสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ และที่สำคัญรัฐบาลต้องดูแลสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติให้อยู่คู่กับหมู่บ้านของเรา

ถ้าหากคนในหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อน สามารถขอรับความช่วยเหลือจากลุงกำนัน ลุงผู้ใหญ่หรือโต๊ะอิหม่าม”

ด.ญ. รอยะห์ ถามว่า **“ถ้าพ่อหนูไปบอกลุงผู้ใหญ่แล้ว แต่ลุงผู้ใหญ่ไม่สามารถช่วยเหลือได้ละคะ จะทำอย่างไรต่อไป”**

ครูนัฟฟาร์บอกว่ายังมีหน่วยงานที่สามารถให้การช่วยเหลือและเยียวยาเมื่อพวกเราได้รับความเดือดร้อน ถูกรังแกโดยไม่ชอบธรรม หรือถูกละเมิดสิทธิ คือร้องเรียนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือมีชื่อย่อว่า สำนักงานกสม.

นอกจากนั้นยังมี กรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จะช่วยเหลือส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิให้แก่คนในหมู่บ้านของเรา

กรมการพัฒนาชุมชน ที่ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเยียวยาแก่พวกเรา

“ครูขอให้พวกเรานำความรู้ที่ได้รับในวันนี้ไปบอกพ่อ แม่ ญาติ พี่น้องของเรานะว่า หากถูกละเมิดสิทธิขอให้ปรึกษาผู้ใหญ่เหล่านี้นะจ๊ะ”

ณ วันนี้ชาวบ้านในพื้นที่นี้ยังคงใช้ทำเทียบเรือที่พวกเขาเคยใช้กันเป็นประจำทุกวัน ยังไม่ได้มีการก่อสร้างทำเทียบเรือแห่งใหม่

กสม.เป็นเจ้าภาพการประชุม สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ

รตญา กอบศิริกาญจน์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ ครั้งที่ ๕ (5th Annual Consultative Meeting of ASEAN NHRI Forum) ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มกราคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมมณเฑียร กรุงเทพฯ ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ๔ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย รวมทั้งผู้แทน Office of High Commission on Human Rights-SEA Headquarter, SEARCH และ Asia Pacific Forum of National Human Rights Institutions (APF) รวม ๓๙ คน โดยมีคุณหญิงอัมพร มีสุข กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานการประชุม ทั้งนี้ แต่ละสถาบันฯ จะเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม

เป้าหมายหลักของการประชุมในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่

๑. เพื่อรายงานความก้าวหน้าของโครงการภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ ซึ่งแต่ละสถาบันรับผิดชอบเป็นแกนกลางดำเนินโครงการ จำนวน ๕ โครงการ ได้แก่ ๑) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย/มาตรฐาน/การปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย โดย กสม. อินโดนีเซีย (KOMNAS HAM) ๒) การศึกษาวิจัย เรื่อง แรงงานข้ามชาติ โดย กสม. มาเลเซีย (SUHAKAM) ๓) การพัฒนาคู่มือความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ และ ๔) การพัฒนาเว็บไซต์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย กสม. ฟิลิปปินส์ (CHRP) ๕) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

ด้านสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็น สิทธิในการพัฒนา และสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๒. เพื่อร่วมกำหนดแผนความร่วมมือทั้งในด้านการดำเนินงานการบริหารจัดการและงบประมาณ ประจำปี ๒๕๕๒

ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวเปิดประชุม โดยสรุปว่า ความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศนี้ได้รับการคาดหวังว่าจะมีบทบาทสำคัญในกระบวนการก่อตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน และเห็นว่ากรอบความร่วมมือนี้มีความเป็นเอกเทศ และเป็นกุญแจสำคัญในการแสวงหาหนทางร่วมกันว่าจะพัฒนาไปอย่างดีที่สุดอย่างไรภายใต้สถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภูมิภาค ควบคู่ไปกับการเติบโตของอาเซียน และยังได้กล่าวถึงปฏิกิริยาว่าด้วยสิทธิของประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิมแห่งสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นสิทธิของคนท้องถิ่นและชุมชนที่อยู่ในดินแดนฐานทรัพยากรเขตร้อนก็คือชีวิตของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีความหลากหลาย แม้ว่าปฏิกิริยาฯ ไม่ใช่ข้อบังคับผูกพันให้ดำเนินการดังเช่นกฎหมายแต่ด้วยศักยภาพในฐานะที่เป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงต้องมีพันธกิจในการกระตุ้นให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เป็นจริง

การประชุมแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย

๑. การอภิปรายกลุ่มเพื่อสรุปวิสัยทัศน์ กิจกรรมและแผนการทำงาน การบริหารจัดการของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๔ ประเทศ เพื่อปูพื้นอธิบายความเป็นมาให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิด

ความเข้าใจ

๒. การนำเสนอสถานการณ์สิทธิมนุษยชน การดำเนินงานของแต่ละประเทศ และข้อท้าทาย เพื่อเป็นการรับทราบสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของแต่ละประเทศ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน

๓. การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการทั้ง ๕ โครงการ โดยผู้แทนของแต่ละสถาบันที่เป็นเจ้าของเรื่อง ได้แก่

๓.๑ การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย/มาตรฐาน/การปฏิบัติเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย โครงการนี้ประกอบด้วย การจัดทำ TOR การสำรวจข้อมูลและ/หรือ การจัดสนทนากลุ่ม การรวบรวมข้อมูล และการเผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ ขณะนี้ กสม. อินโดนีเซียได้จัดทำ TOR และเวียนให้ทุกสถาบันพิจารณาเมื่อเดือนพฤศจิกายนปีที่แล้ว และกำหนดจัดทำแบบสอบถามและสนทนากลุ่มในราวเดือนกุมภาพันธ์ รวมทั้งได้นำเสนอมาตรการความร่วมมือ และได้เสนอที่ประชุมให้พิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาแนวทางในการต่อต้านการก่อการร้าย เช่น การเพิ่มพูนศักยภาพของกลไกในระดับชาติในการต่อต้านการก่อการร้าย การลงนามหรือให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง การสร้างความร่วมมือเชิงลึกระหว่างองค์กรที่บังคับใช้กฎหมาย

๓.๒ การศึกษาวิจัย เรื่อง แรงงานข้ามชาติ ขณะนี้ได้ปรับปรุงข้อเสนอการศึกษาวิจัย โดยให้ความสำคัญกับมุมมองความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะเน้นการจัดทำมาตรการที่สะท้อนมุมมองทั้งจากประเทศส่งและประเทศรับ และสอดคล้องกับกฎหมาย อนุสัญญาฯ กติการะหว่างประเทศ และบทบาทของสถาบันสิทธิฯ อีก ๓ ประเทศ คือการสนับสนุนข้อมูล รวมทั้งเสนอว่าจะมีการจัดประชุมระดับภูมิภาคเพื่อจัดทำข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

๓.๓ การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้มีการปรับปรุงข้อเสนอโครงการ โดยระบุสถานการณ์การค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กลไกระดับชาติ ความร่วมมือจากเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน การจัดสัมมนา/ประชุม การพัฒนา IEC ด้วยการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอีก ๓ สถาบัน รวมทั้งได้มีการนำเสนอรายละเอียดของการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการต่อที่ประชุมด้วย

๓.๔ การพัฒนาเว็บไซต์และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร โดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้มีการจัดฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่

ไปเมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา และได้จัดตั้งเว็บไซต์แล้วในชื่อว่า www.aseannhrforum.org สำหรับการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ก็คือการนำเอกสาร สิ่งพิมพ์ของแต่ละสถาบันขึ้นเผยแพร่ในหน้าเว็บไซต์ และระบุผู้รับผิดชอบของแต่ละสถาบันในการร่วมบริหารจัดการ บำรุงรักษาเว็บไซต์

๓.๕ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็น สิทธิในการพัฒนา และสิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในลักษณะการศึกษาและการพัฒนา รวมทั้งการส่งเสริมและสานสร้างเครือข่ายสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ต้นแบบ โครงการมีระยะเวลาดำเนินการ ๑ ปี โดยจังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ในการดำเนินการเป็นกรณีตัวอย่าง และอีก ๓ สถาบันจะนำเสนอกรณีตัวอย่าง เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วย

ทั้งนี้สำหรับประเด็นสิทธิมนุษยชนศึกษาซึ่งเป็นความสนใจร่วมได้สอดแทรกอยู่ในทุกโครงการ

๔. สำหรับในส่วนที่ ๔ และ ๕ เป็นการประชุมกลุ่มย่อย จำแนกตามรายโครงการฯ เพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือ ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันกำหนดแผนการดำเนินงานรายโครงการ ซึ่งระบุกิจกรรมและระยะเวลาดำเนินการ

๖. การนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับภูมิภาคอาเซียนและการมองไปข้างหน้า โดยอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย ได้นำเสนออำนาจหน้าที่และกรอบระยะเวลาในการจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน **ดร. ศรีประภา เพชรมติศรี** ผู้แทนคณะทำงานจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนได้กล่าวถึงการดำเนินงาน ความท้าทายและข้อจำกัดของคณะทำงานและ **ศาสตราจารย์วิทิต มันทาภรณ์** ได้ให้ข้อเสนอต่อที่ประชุมถึงบทบาทของ ASEAN NHRI Forum ว่า แต่ละสถาบันควรจะศึกษาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังปัญหาได้เท่าทันสถานการณ์จริง และต้องตระหนักถึงบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนและมีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความเข้าใจและการสร้างความตระหนักให้กับประชาชน รวมทั้งต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอาเซียนและสามารถประสานความร่วมมือกับพันธมิตรในภูมิภาคได้

๗. ผู้แทนจาก OHCHR APF และ SEARCH ได้กล่าวถึงภารกิจหน้าที่ของแต่ละองค์กร รวมถึงความร่วมมือที่มีอยู่และที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคต

สิทธิที่ไม่เสมอภาคของแรงงานข้ามชาติ...

บัญชา วิษณรัตน์, ทิราภรณ์ ภูสาร นักศึกษาฝึกงานจากคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

แรงงานข้ามชาติสัญชาติไทยใหญ่ โศคร้ายประสพอุบัติเหตุจากการทำงาน และเสียชีวิต โดยไม่ได้รับความช่วยเหลือใดๆ จากนายจ้างที่บอกว่า “แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ กับนายจ้างคนไทยได้” ในขณะที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดกลับบ่ายเบี่ยงการให้ความช่วยเหลือโดยอ้างเรื่องเอกสาร จึงไม่สามารถดำเนินการได้

นายชาย เส่ง ทุน อายุ ๑๗ ปี แรงงานข้ามชาติชาวไทยใหญ่ จากรัฐฉาน ประเทศพม่า เข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่ยังไม่มียกเอกสารหรือหลักฐานใดๆ เพราะมาในช่วงที่ยังไม่มีการเปิดให้ขึ้นทะเบียน และได้ไปอาศัยอยู่กับญาติที่จังหวัดลำพูน จนเมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ แรงงานหนุ่มไทยใหญ่ได้ตัดสินใจทำงานที่เพื่อนติดต่อมา เป็นงานก่อสร้างปรับปรุงเขื่อนป้องกันตลิ่งบริเวณถนนป่าตัน ซึ่งเป็นโครงการของเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งมีบริษัท พี คอร์พอเรชั่น จำกัด เป็นผู้รับเหมาต้นโดยทำงานกับนายมนัส พรหมแดน และมีนายสมชายเป็นหัวหน้างาน ได้รับค่าแรงวันละ ๑๓๐ บาท

ในวันเกิดเหตุ เมื่อเวลาประมาณ ๕ โมงครึ่งของวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ในระหว่างที่นายทุนและเพื่อนกำลังทำงานอยู่นั้น มีรถผลสมบุนถอยมาบริเวณที่นายทุนและเพื่อนทำงานอยู่ ทำให้ถูกดินถล่มทับนายทุนและนายบุญ ลุงยี่ ทำให้ทั้งสองได้รับบาดเจ็บสาหัสและหมดสติไป หลังจากนั้นผู้เห็นเหตุการณ์ได้นำตัวทั้งสองคนส่ง ร.พ.นครพิงค์ เชียงใหม่ นายทุนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล ๕ วันในห้อง ICU ก่อนที่จะเสียชีวิตลงในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยที่ทางญาติได้รวบรวมเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาและค่าทำศพ รวมประมาณเกือบ ๒๕,๐๐๐ บาท ทั้งที่นายจ้างเคยรับปากว่าจะช่วยเหลือค่ารักษาและจ่ายเงินทดแทนรายเดือนให้ แต่เมื่อทางญาติติดต่อไป ก็ได้รับการบ่ายเบี่ยงมาโดยตลอด และยังกล่าวกับทางญาติอีกว่า **“แรงงานข้ามชาติ ไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ กับนายจ้างคนไทยได้”**

เมื่อทางญาติของนายทุนมั่นใจแล้วว่า นายจ้างคงจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น ในวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ นายวาริม มูลคำ น้าชายของนายทุน ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากพ่อแม่ของนายทุน ได้แจ้งการประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย เพื่อขอรับเงินทดแทน ตาม พ.ร.บ. เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ (แบบ กท. ๑๖) ต่อสำนักงานประกันสังคม จังหวัดเชียงใหม่ และได้ยื่นเอกสารจากทางพม่า พร้อมเอกสารที่แปลเป็นภาษาไทยโดยคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า ประจำพื้นที่ ๓ (แม่สอด) แต่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมไม่มั่นใจในหน่วยงานที่แปลเจ้าหน้าที่ของโครงการความปลอดภัยของแรงงานข้ามชาติ (เจ้าของคดี) จึงบอกว่า ถ้าไม่มั่นใจให้ไปติดต่อยังคณะกรรมการชายแดนโดยตรง เจ้าหน้าที่ประกันสังคมจึงสอบถามข้อเท็จจริงจากนายวาริมเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง

จากนั้นมูลนิธิสานวัฒนธรรม (โครงการความปลอดภัยของแรงงาน

ข้ามชาติ) ได้ติดตามความคืบหน้า ได้คำตอบจากสำนักงานประกันสังคมว่าได้ออกหนังสือเชิญนายจ้างมาพบ แต่นายจ้างไม่มา จึงมอบกรณีของนายทุนให้นิติกรของสำนักงานประกันสังคม และให้ตำรวจติดตามนายจ้างมาดำเนินคดี และมูลนิธิฯ ได้รวบรวมเอกสารต่างๆ โดยแปลเป็นภาษาไทยโดยคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่า และภาษาอังกฤษ แปลโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการรับรองเอกสาร (Notary Public) ต่อมาสำนักงานประกันสังคมได้ทำหนังสือไปถึงนายวาริมว่า กรณีของนายทุนกำลังอยู่ระหว่างการแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าได้เรื่องอะไรจะแจ้งให้ทราบต่อไป

ต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๕๑ นายวาริม ได้ทำหนังสือตอบกลับไปว่าขอให้สำนักงานประกันสังคมชี้แจงถึงความคืบหน้าภายใน ๗ วัน และออกคำสั่งภายใน ๓๐ วัน มิฉะนั้นจะดำเนินคดีตามกฎหมาย

สำนักงานประกันสังคมตอบกลับมามีให้นายวาริมนำเอกสารไปให้เจ้าหน้าที่ ถ้าไม่มาเจ้าหน้าที่จะปิดกรณี แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถนำเอกสารไปยื่นตามที่เจ้าหน้าที่ต้องการได้ เพราะว่าเป็นเอกสารที่ชาวพม่าส่วนใหญ่ไม่มี หรือเป็นเอกสารจากประเทศพม่า

เลขาธิการมูลนิธิฯ ได้ประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับหัวหน้าสำนักงานประกันสังคม และเจ้าหน้าที่ประกันสังคมได้อ้างถึงปัญหาหลายอย่าง โดยหลักคือหลักฐานไม่ครบ โดยเฉพาะหลักฐานที่มาจากพม่าต้องให้เจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศของพม่ารับรองว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลของพม่าจริง (แต่รัฐบาลทหารพม่าไม่ยอมรับว่าคนที่ออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ว่าเป็นประชาชนของพม่า) แม้ว่าทางมูลนิธิจะเสนอไปว่า ขอให้ตีความตาม ม.๒๐ (๔) ของพรบ.กองทุนทดแทน (บุตรมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปี และทุพพลภาพหรือจิตพิการไม่สมประกอบ ซึ่งอยู่ในอุปการะของลูกจ้างก่อนลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหาย) แต่เจ้าหน้าที่ประกันสังคมก็ยืนยันว่า จะต้องปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนทุกอย่าง

ในกรณีนี้นายวาริมได้ยื่นฟ้องต่อศาลแรงงานเพื่อเรียกร้องค่าสินไหม ๕๕๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ นายจ้างไม่มาขึ้นศาลและหายตัวไป บริษัทรับเหมาปฏิเสธความรับผิดชอบ ซึ่งต่อมานายวาริมได้ฟ้องบริษัทรับเหมาเป็นจำเลยร่วมด้วย

วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ศาลนัดพิจารณาคดีครั้งที่ ๕ แต่ไม่ได้รับข้อยุติ ศาลจึงเรียกเทศบาลนครเชียงใหม่มาเป็นจำเลยร่วมด้วย วันที่ ๒๔ เมษายน ศาลนัดพิจารณาอีกครั้ง แต่ก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ มีผู้เตือนอีกด้วยว่า ให้ระมัดระวังในการเรียกเทศบาลนครเชียงใหม่ว่าเป็นผู้ว่าจ้างไม่ใช่ นายจ้าง มิเช่นนั้นอาจจะโดนฟ้องกลับข้อหาหมิ่นประมาทได้

ศาลได้นัดพิจารณาคดีอีกครั้งในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ที่ศาลแรงงานภาค ๕ จังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้แต่หวังว่าการพิจารณาของศาลครั้งนี้จะได้ข้อยุติที่พอใจกับทุกฝ่ายเสียที...

เครือข่ายจับตา...การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ศึกษาการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริการที่มีศักยภาพของประเทศในอนาคต โดยให้มีการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และพลังงานในอนาคตให้สอดคล้องกับศักยภาพ และภูมิสังคมของพื้นที่ และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และเกิดการยอมรับจากประชาชนก่อนการดำเนินโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นที่ใหม่ เน้นการดูแลสุขภาวะของประชาชนเป็นสำคัญ

และมีผลการศึกษาเบื้องต้นสรุปว่าพื้นที่ตลอดแนวชายฝั่งภาคใต้ ทั้งสองด้านมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่รองรับกิจกรรมในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster) ที่สำคัญ คือ **กลุ่มการท่องเที่ยว** ได้แก่ กลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน และ กลุ่มชายฝั่งทะเลอ่าวไทย **กลุ่มอุตสาหกรรมเหล็กต้นน้ำ** ซึ่งพื้นที่ที่เหมาะสมคือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร สามารถพัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมเหล็กขั้นต้นเพื่อผลิตเหล็กคุณภาพสูง **การแปรรูปเกษตรและพืชพลังงาน** โดยเฉพาะการแปรรูปยางพารา การผลิตไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมันในกลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย และกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ **กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และพลังงาน** พื้นที่ซึ่งมีศักยภาพตั้งแต่จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๖ และ มาตรา ๖๗ กำหนดให้กระบวนการพัฒนาใด ๆ ที่จะกระทำลงในพื้นที่ ต้องให้ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และเริ่มตั้งแต่กระบวนการ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบผลกระทบต่องิณีชีวิต ความเป็นอยู่โดยปกติสุข และสามารถเสนอหนทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และหน่วยงานภาครัฐต้องรับฟังกระบวนการภาคประชาชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้จัดสัมมนา เรื่อง **“โครงการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ ให้อะไรกับประชาชนในพื้นที่”** ขึ้นในวันที่ ๒๔ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ โรงแรมโดมอนต์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การสัมมนาดังกล่าวมุ่งวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแผนพัฒนาภาคใต้ และยังได้แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน และการละเมิดสิทธิชุมชนจากโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ เกิดเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยเฉพาะผู้เข้าร่วมสัมมนาในภาคต่าง ๆ ได้นำบทเรียนและผลกระทบที่ได้รับจากโครงการพัฒนาของรัฐ เช่น มาบตาพุดมาเป็นกรณีศึกษาให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับทราบด้วย

พลก่ได้รับในการสัมมนา

ประชาชนเกิดความตระหนักในเรื่องสิทธิชุมชน และเกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายในการจัดการทรัพยากรในชุมชนของตนเอง อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาที่ยั่งยืน ตามกลุ่มพื้นที่ของตนเอง เพื่อจะได้ร่วมมือกันเป็นภาคีเครือข่ายเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ ที่เครือข่ายแต่ละพื้นที่จะประสานความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน เพื่อให้โครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐ สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน คำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และไม่ละเมิดสิทธิของประชาชน

ปจว ในปัจจุบันคนพิการได้รับการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเพียงพอหรือไม่ อย่างไร?

วิส ในทุกสังคม จะมีคนจำนวนหนึ่งที่โชคไม่ดีเกิดมาพิการหรือต้องพิการด้วยสาเหตุต่าง ๆ กลายเป็นผู้พิการ ซึ่งจะดำรงชีวิตอย่างทุกข์ยากลำบากโดยเฉพาะเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสแทบทุกด้านไม่สามารถเข้าถึง มีสิทธิและใช้สิทธิอย่างคนทั่วไปด้วยสภาพทางร่างกายและจิตใจที่เป็นอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิในการทำงาน การศึกษา สาธารณสุข ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่ ผู้พิการเป็นมนุษย์ย่อมมีสิทธิความเป็นมนุษย์เหมือนกับคนทั่วไป

ในประเทศไทยมีผู้พิการจำนวนค่อนข้างมาก ในอดีตผู้พิการจะไม่ค่อยได้รับการดูแลจากรัฐและสังคม จนกระทั่งเมื่อมีพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้พิการจึงเริ่มได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม การพัฒนา การฟื้นฟูสมรรถภาพ และได้รับการคุ้มครองสิทธิจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ โดยเฉพาะมาตรา ๕๕ “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

แม้ว่ากฎหมายและนโยบายจะมีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ในทางปฏิบัติ คนพิการก็ยังเข้าไม่ถึงสิทธิเหมือนคนทั่ว ๆ ไป คนพิการจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ กระทรวงสาธารณสุขได้สำรวจพบว่าประเทศไทยมีคนพิการกว่า ๔.๖ ล้านคน แต่มีคนพิการที่ขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์เพียง ๑.๖ แสนคนเท่านั้น คนที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนก็จะเสียสิทธิอีกหลายประการ ทั้งนี้ คนพิการควรมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การมีงานทำ ได้รับการรักษาพยาบาล ได้รับการช่วยเหลือในสวัสดิการต่าง ๆ รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อช่วยในการเดินทาง

ปจว จะแก้ปัญหานี้เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการได้อย่างไร?

วิส ปัญหาของคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษากการปกครองอาชีพ สาธารณสุข การเข้าถึงสาธารณสถาน และยานพาหนะขนส่งสาธารณะ สวนสาธารณะ ถนนหนทาง ตลอดจนทางเดินเท้า การขึ้นทะเบียนคนพิการ หรือ ออกบัตรประจำตัวคนพิการมีขั้นตอนที่ยังยาก เจตคติของสังคม บุคคลที่เกี่ยวข้อง และแม้แต่ครอบครัวของคนพิการเองที่มีต่อคนพิการในทางลบ ฯลฯ

ดังนั้น รัฐควรแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น โดยควรปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่กีดกันจำกัดสิทธิ และโอกาสหรือการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิผู้พิการในด้านต่างๆ เพื่อให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและสามารถพัฒนาด้านตนเองได้ เช่น ในด้านการศึกษา ควรจัดบริการการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบตามความต้องการของคนพิการและถ้าคนพิการที่สามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ ก็ควรส่งเสริมคนเหล่านั้น โดยคำนึงถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกพิเศษ หรืออุปกรณ์พิเศษสำหรับคนพิการด้วย นอกจากนี้ควรขยายบริการด้านการศึกษาให้เหมาะสม ด้านอาชีพ ควรส่งเสริมให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองและประกอบอาชีพได้ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ อาทิ โทรศัพท์ ทางเดินเท้า ตู้โดยสาร ห้างร้าน ตลอดจนบริการขนส่งมวลชนให้มีลักษณะทางกายภาพที่เอื้อต่อคนพิการที่จะใช้ได้ ด้านกองทุน ควรมีนโยบายพัฒนาให้กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการสามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มตามวัตถุประสงค์และสามารถช่วยเหลือคนพิการได้มากขึ้น โดยให้คนพิการสามารถกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ และเพื่อการดำรงชีวิตเหล่านี้เป็นต้น

สิทธิและสถานภาพรวมทั้งนโยบายของรัฐ ดังกล่าว ส่วนใหญ่ได้รับการผลักดันจากการรวมตัวและการเคลื่อนไหวของผู้พิการ เช่น สภาคนพิการแห่งประเทศไทย มูลนิธิคนพิการไทยและองค์กรอื่นอีกจำนวนมาก

วิธีการร้องเรียน

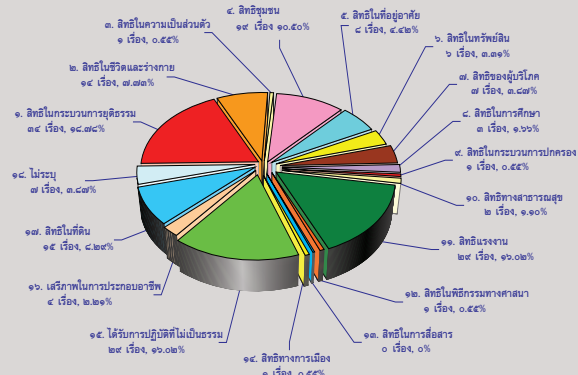
เมื่อท่านประสบปัญหาเดือดร้อน/ ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
คุณอาจถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

วิธีร้องเรียน

- โทรศัพท์สายด่วน ๑๓๗๗ หรือ ๐-๒๑๔๑-๓๔๐๐, ๐-๒๑๔๑-๓๔๐๐
- เขียนจดหมายส่งไปที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ หรือ โทรสารหมายเลข ๐-๒๑๔๓-๙๕๓๕
- ด้วยตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ส่งข้อความผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ที่ help@nhrc.or.th
- ส่งเรื่องร้องเรียนผ่านองค์กรเครือข่าย ด้านสิทธิมนุษยชนตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกำหนด
- ส่งเรื่องร้องเรียนโดยตรงถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สถิติเรื่องร้องเรียน

ระหว่างวันที่ ๑ มกราคม ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒ รวม ๑๘๑ เรื่อง ดังนี้

กรุณาส่ง

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ ๐๐๑/๒๕๕๒
ปณศ.หลักสี่ ๑๐๒๑๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารบี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและขอรับมุมมองสิทธิ WIS ! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารบี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๓๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ promotenetwork@nhrc.or.th หรืออ่าน [มุมมองสิทธิ](http://www.nhrc.or.th) ได้ที่ www.nhrc.or.th